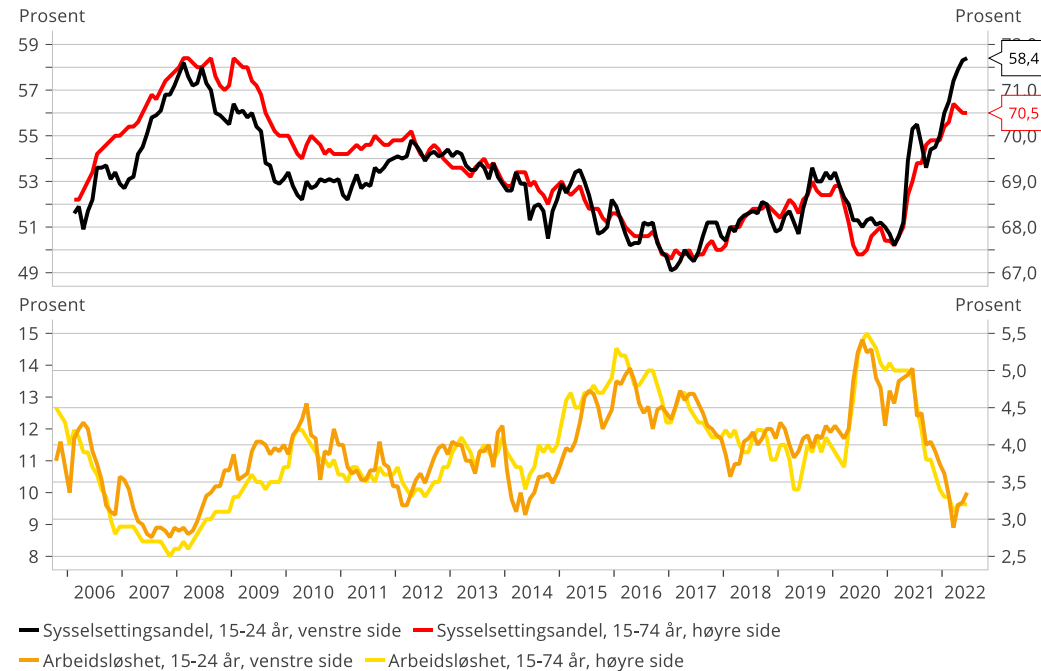

**Dimensjonering for å møte
kompetansebehov i samfunns- og arbeidsliv**

Roger Bjørnstad

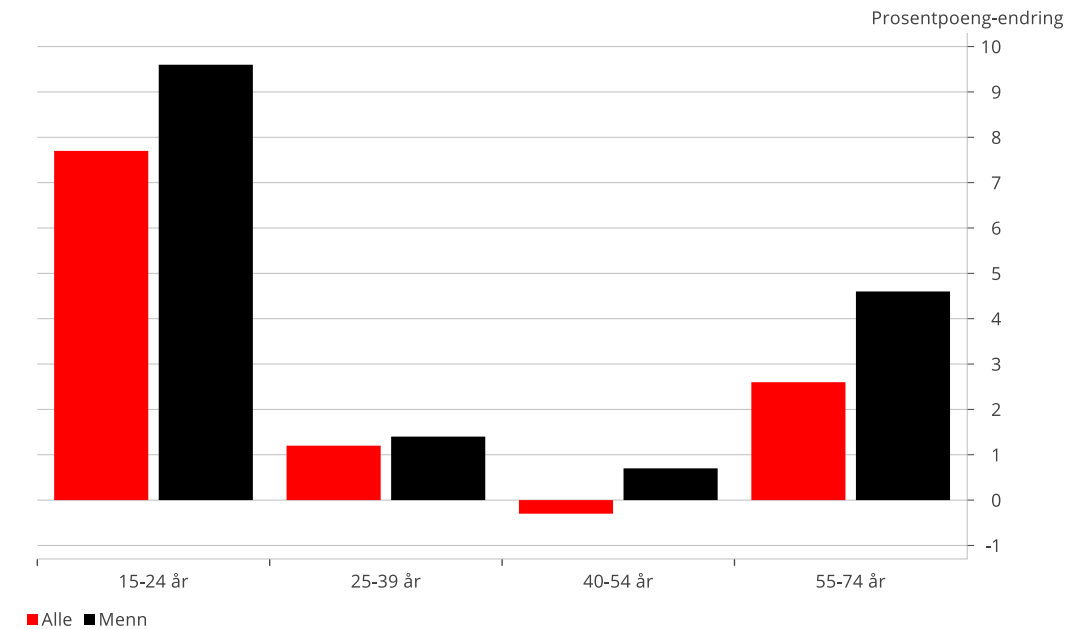
Sysselesettingsveksten er en inkluderingsmotor

Sysselesetting og arbeidsløshet etter alder

Kilde: SSB, Macrobond

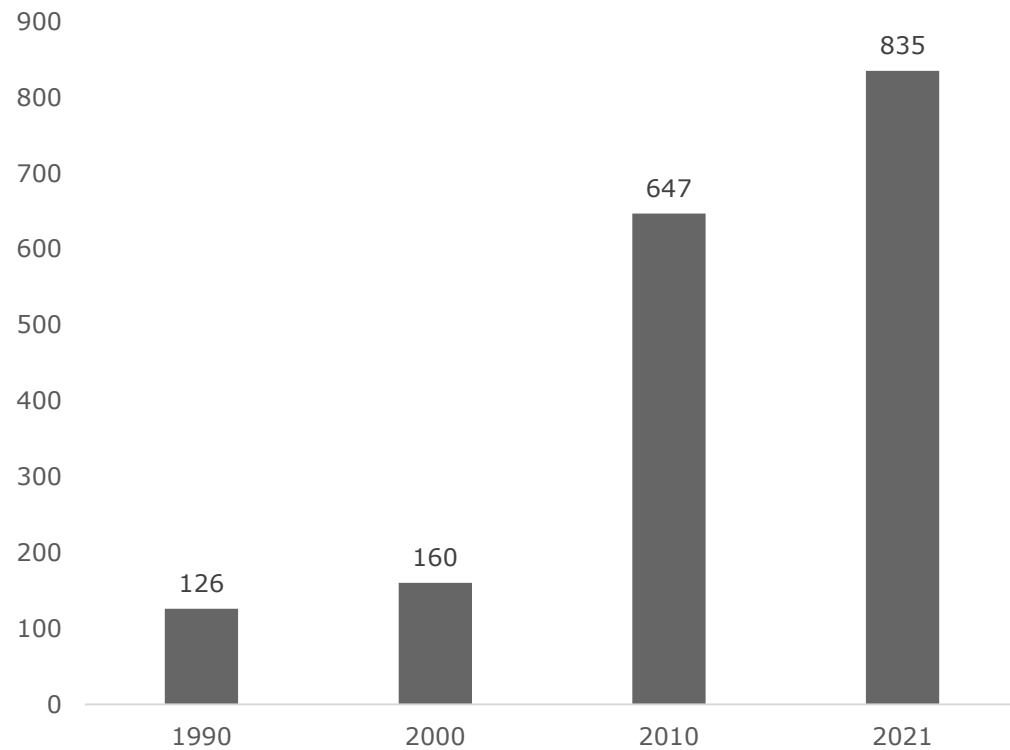
Figur 2: Aldersfordelt endring i sysselesettingsandel, 2. kvartal 2019 til 2. kvartal 2022

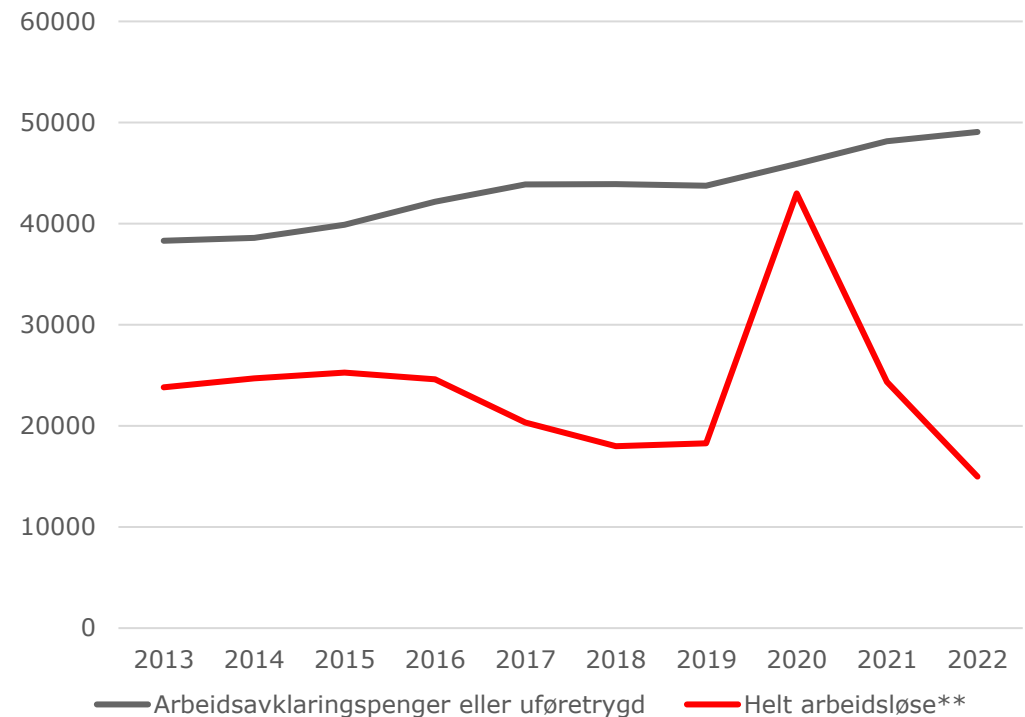
Kilde: SSB, Macrobond

Fortsatt store utfordringer

Psykisk helsevern for barn og unge. Antall polikliniske konsultasjoner per 1000 innbyggere

Unge (under 30 år) mottakere av AAP, uføretrygd og ordinært arbeidsløse*

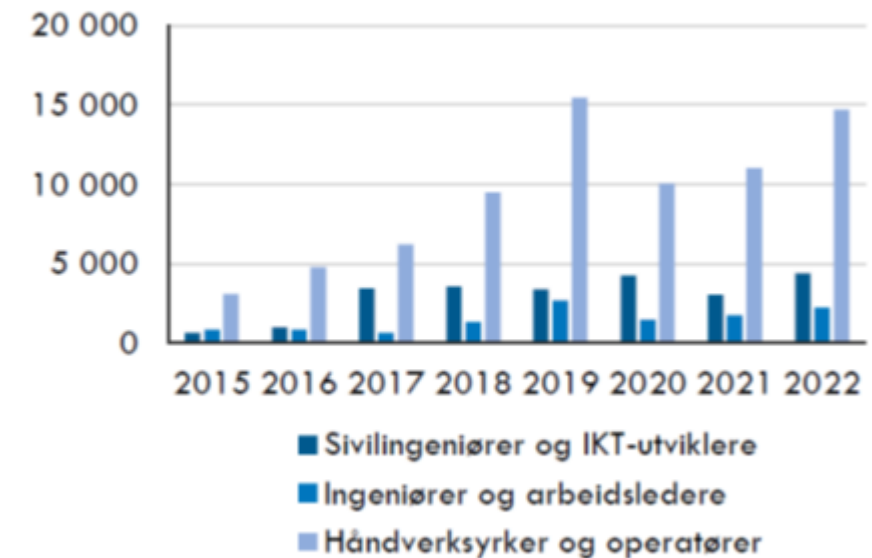
* Tallene for arbeidsavklaringspenger (AAP) og uføretrygd er fra mars hvert år, mens arbeidsløshetstallene er årlige månedsgjennomsnitt.

* For 2022 gjelder det perioden januar til juli.

God «match» mellom utfordringer og muligheter?

- Psykiske lidelser er sosialt skjevfordelt. Blant skoleelever ser man at opplevelse av stress og mestring systematisk følger foreldrenes sosioøkonomiske status, målt ved utdanning og inntekt.
- Risikoen for å falle ut av arbeidslivet ved nedsatt helse er også størst i gruppen med kort utdanning.
- Samtidig er det en direkte negativ helseeffekt ved tap av arbeid.
- Ungdommer som sliter i videregående skole og over i et arbeidsliv kan ha slitt i hele skoleløpet, mange helt fra barnehagealder, og de psykososiale utfordringene kan ha vokst seg store.
- Skolen er blitt enda viktigere for å skape selvtillit og mestring for «arbeiderklassens» barn, og at dette oppdraget i for liten grad er blitt fulgt opp.

Figur 4-11: Mangel på arbeidskraft, etter yrkesgruppe. NAVs bedriftsundersøkelse. 2015–21

Kilde: Oslo Economics' sammenstilling av NAVs undersøkelser i de ulike årene. Merknad: Yrkesgruppene er våre benevninger.

Yrkesfagene er løsningen

	2020+2021
	Første år
	Fag- og svennebrev
Syssettingsstatus - Fylke	Andel fagutdannede
- I arbeid	80,2
Agder	79,7
Innlandet	83,1
Møre og Romsdal	76,2
Nordland	82,8
Oslo	79,4
Rogaland	76,6
Troms og Finnmark - Romsa ja Finnmárku - Tromssa ja Finmarkku	79,3
Trøndelag - Trööndelage	83,0
Vestfold og Telemark	80,6
Vestland	80,0
Viken	81,1

- 8 av 10 unge er i arbeid ett år etter fagprøven
- Flere unge fullfører og består videregående når de får gjennomføre med opplæring i bedrift
- Fortsatt for få læreplasser
 - 78%, mot 71% i 2011

Bransjeprogram

- den nye etterutdanningen til fagarbeidere**

Bransjeprogram sprang ut av frontfaget i 2016
- I 2020 kom det inn en formulering om at partene lokalt skal diskutere kompetansebehov og lage plan for gjennomføring.

Bransjeløft gjennom partssamarbeid
i bygg- og anleggsnæringen i Trøndelag

Den Digitale fagarbeider

2019.12.10 – Styremøte Fagskolen Oslo Akershus

Bransjeprogram er helt
avhengig av lokalt
partssamarbeid

I de nye verdikjedene er det mange forretningsmuligheter som kan bidra til å sikre grønn omstilling og nye eksportverdier – her ligger fremtidens jobber

Blå hydrogen-produksjon
Birkulær dekomisjonering – maritimt metall

Bærekraftig drivstoff

Biogass

Havvind – leverandørkjeden og teknologi

Design og bygging av nullutslippsfartøy

Avfall og restråstoff til energi/fôr/mat/gjødsel

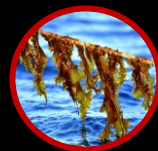
Mineralutvinning fra havbunnen

Postsmolt lakseproduksjon

Havbasert oppdrett

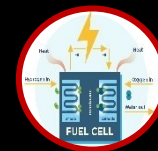
Utvikle oppdrett av nye arter og planter globalt

Mesopelagisk fiskeri og teknologi

Karbonfangst og lagring

Brenselcelle og fleksible fremdriftssystemer for maritim sektor

Vind på asfalt

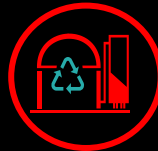
Datasentre

Grønn havn og skipsfart

Landbasert fiskeoppdrett

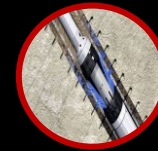
Resirkulering av plast

Grønn hydrogen-produksjon

Bærekraftig fôr til havbruk og landbruk

Plugging og stenging av brønner

Bærekraftig reiseliv

Reduksjonsmateriale til prosessindustri

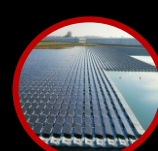
CCU

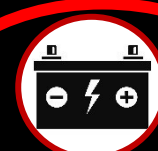
Ammoniakk

«Direct air capture»

Offshore sol

Batteriproduksjon

Fylkeskommunen og batteriverdikjeden

- I **Agder** har Eyde-klyngen et tett samarbeid med Agder fylkeskommune og Sam Eyde VGS i Arendal hvor vi fikk opprettet en TIP-linje (kjemiprosess og lab) i 2019, etter behov fra prosessindustrien i regionen. De er svært samarbeidsvillige til å legge til rette for nødvendige batterikompetanse. Dette har vi tro på at andre vgs og fylker også vil være.
- I **Rogaland** har Beyonder kontakt med en av de lokale videregående skolene, og ser på modellen som ble benyttet til initiativ rundt Aqua-kultur. Når Beyonders prototypelinje er oppe å stå kan de ta inn folk for opplæring og trening. De har ambisjon om å bli en sertifisert lærebedrift.
- I **Nordland** har både Kunnskapsparken og ACT tett dialog med Nordland fylkeskommune om kompetansebehov i etablert og ny industri. Fylkesråden har fått innspill på behov for fremtidig Internasjonal skole og barnehage, og industrirelaterte fag.

Utvikling av Regionale kompetansestrategier

- I Meld. St. 6 2018-2019 fikk regionene en «ny» oppgave med å utvikle en regional kompetansestrategi.
- Det heter at «Fylkeskommunenes rolle vil blant annet være å kartlegge regionale kompetansebehov, formidle behov til tilbydere og tilrettelegge for etterspurte opplærings- og utdanningstiltak.».
- Fylkeskommunene har et stor ansvar for kompetansepolitikken regionalt, og regionale **kompetanseforum** skal bidra til å samordne de ulike kompetanseaktørene.

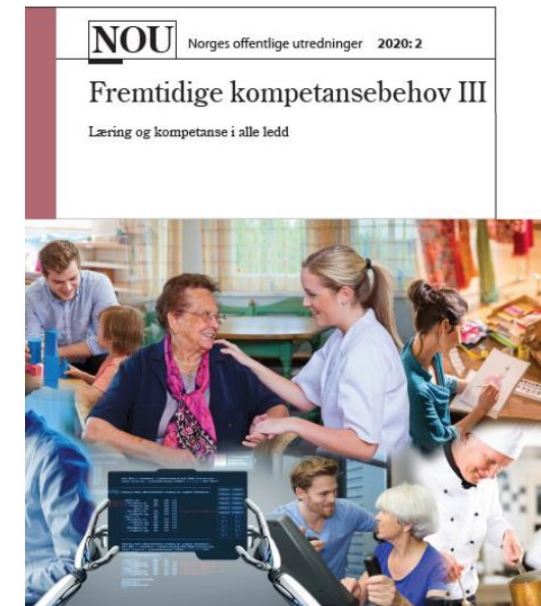

Kompetanseforum – et initiativ fra bl.a. LO og NHO

- LO og NHO deltar i flere overlappende utdanningsutvalg i fylkene.
- I et møte i 2018 med UiB om Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) foreslå vi et kompetanseforum.
- UiB søkte om unntak fra RSA og KD godkjente dette.
- RSA ble erstattet med et kompetanseforum
 - **Utdanningsaktører:** Deltakere fra UiB, HVL, NHH, HFK opplæringsavdelingen og HFK Fagskolen
 - **Nærings- og samfunnsliv:** NHO, LO og HFK regionavdelingen
 - Offentlig sektor: Bergen Kommune og Helse Vest og NAV.

Mandat for Kompetanseforum – Hordaland/Vestland som eks

- Følgje opp Regional plan for kompetanse og arbeidskraft sitt handlingsprogram
- Sette framtida sine kompetansebehov på dagsorden
- Følgje opp innspel frå dei lokale samarbeidsarenaene, bransjane og utdanningsaktørane og setje i gang prosjekt etter behov
- Bestille kunnskapsgrunnlag for å avdekke kompetansebehov i regionen
- Tre temagrupper:
 - **Karriereveiledning**
 - **Dimensjonering**
 - **Ny kompetanse**

Oppsummert: Hva kan regionene gjøre?

- Fylkeskommunene har en sterk, kompetansepolitisk rolle, eier videregående skoler og fagskoler, har ansvar for etter og videreutdanning, og jobber stadig bredere innen feltet også gjennom næringsutvikler og samfunnutviklerrollen.
- Levere kompetanse som arbeidslivet trenger for å gjennomføre det grønne skiftet/Fange opp kompetansebehov i bransjen/næringa og bidra til å finne løysingar på korleis dei kan dekkast
- Dimensjonere sterkere i videregående opplæring for å gi nok fagarbeidere med riktig kompetanse
- Styrke fagskolene slik at de kan videreutdanne flere gjennom for eksempel bransjeprogrammene